

Марина ВЛАСОВА, консультант із питань бухгалтерського обліку та оподаткування

ПАМ'ЯТКА-2022 ДЛЯ ПІДПРИЄМЦІВ-ЄДИННИКІВ

Що змінилося? У 2022 році фізособам-підприємцям – платникам єдиного податку (далі – ЄП) першої – третьої груп доведеться брати до уваги не тільки колишні обмеження для єдинників, але й нові.

Зі статті ви дізнаєтеся:

- які критерії перебування фізосіб у тій або іншій групі платників ЄП;
- хто має застосовувати РРО;
- хто має вести товарний облік.

У якій групі може перебувати фізособа-єдинник?

Наведемо в таблиці критерії, установлені для фізосіб – єдинників першої – третьої груп, у тому числі за обсягом доходу виходячи з мінімальної заробітної плати (далі – МЗП), установлені на 1 січня податкового (звітного) року. Станом на 1 січня 2022 року МЗП = 6 500 грн.

Таблиця 1. Критерії для різних груп єдинників

Група платників ЄП	Граничний обсяг річного доходу, МЗП/грн	Кількість працівників*, чол.	Дозволений вид діяльності**
1	2	3	4
Перша	167 МЗП (у 2022 році – 1 085 500)	–	Виключно роздрібний продаж товарів із торговельних місць на ринках та/або госпдіяльність із надання побутових послуг населенню. Перелік побутових послуг наведено у п. 291.7 Податкового кодексу (далі – ПК). Для довідки. Населення – сукупність людей, що перебувають у межах цієї держави і підлягають її юрисдикції. До складу населення входять громадяни цієї держави, іноземні громадяни, які живуть у ній тривалий час, особи без громадянства та особи з подвійним і більше громадянством (ЗІР, категорія 107.05)
Друга	834 МЗП (у 2022 році – 5 421 000 грн)	Не більше 10 одно-часно	1. Госпдіяльність із надання послуг (у т. ч. побутових) платникам ЄП та/або населенню. 2. Виробництво та/або продаж товарів. 3. Діяльність у сфері ресторанного господарства Увага, заборони! Заборонено займатися такою діяльністю, як: – надання посередницьких послуг із купівлі, продажу, оренди й оцінки нерухомого майна (група 70.31 КВЕД ДК 009:2005 або 68.31 КВЕД ДК 009:2010); – виробництво, постачання, продаж (реалізація) ювелірних і побутових виробів із дорогоцінних металів, дорогоцінного каміння, дорогоцінного каміння органогенного утворення і напівдорогоцінного каміння. З 1 січня 2022 року не можна надавати послуги за надання доступу до Інтернету. Таку діяльність мають право провадити тільки єдинники третьої групи
Третя	1 167 МЗП (у 2022 році – 7 585 500 грн)	Не обмежено	Усі дозволені види діяльності

* При розрахунку загальної кількості осіб, які перебувають у трудових відносинах із фізособою-єдинником, не враховуються наймані працівники, які перебувають у відпустці по вагітності та пологах, у відпустці для догляду за дитиною до трьох років, а також працівники, призвані на військову службу під час мобілізації на особливий період (пп. 291.4.1 ПК).

** За винятком видів діяльності, перелічених у пп. 291.5.1–291.5.4 ПК.

Як бачимо, тут особливих нововведень немає, за винятком заборони для єдинників другої групи – тепер вони не мають права надавати доступ до Інтернету (КВЕД ДК 009:2010, код 61.90). Тому з 01.01.2022 вони мали або перейти до третьої групи єдинників, або залишити спрощену систему (див. роз'яснення на сайті ДПС <https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/545428.html>).

Як вести облік?

З 1 січня 2022 року облік доходів і витрат можна вести не тільки в паперовій або електронній формі, але й через електронний кабінет. Форма ведення обліку залежить від того, чи є платником ПДВ (див. табл. 2).

Таблиця 2. Форма ведення обліку

Група єдинників 1	Форма ведення облік (п. 296.1 ПК) 2
Перша	Ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів
Друга	
Третя:	
– не платники ПДВ	Ведуть облік у довільній формі шляхом помісячного відображення отриманих доходів*
– платники ПДВ	З 1 січня 2022 року ведуть облік доходів і витрат за типовою формою і в порядку, що встановлені Мінфіном*

* Також передбачено ще одне нововведення для підприємців – платників ЄП третьої групи. Вони мають вести облік доходів і витрат від виробництва та реалізації власної сільськогосподарської продукції окремо від обліку доходів і витрат від провадження інших видів підприємницької діяльності.

Які податки єдинники не сплачують?

Підприємці – платники ЄП звільнені від сплати податків, перелічених у п. 297.1 ПК.

Проте! З 1 січня 2022 року фізособам-єдинникам доведеться платити податок на майно в частині земельного податку за земельні ділянки, у разі надання земельних ділянок та/або нерухомого майна, що знаходиться на таких земельних ділянках, не тільки в оренду (наймання), позику, але й в інше користування, наприклад в емфітевзис (п. 4 п. 297.1 ПК).

Є і ще одне важливе нововведення.

Увага! Згідно з новим п. 297.1 ПК платники ЄП – власники, орендарі, користувачі на інших умовах (у т. ч. на умовах емфітевзису) земельних ділянок, віднесених до сільськогосподарських угідь, а також голови сімейних фермерських господарств (далі – ФГ), у тому числі за земельними ділянками, що належать членам такого сімейного ФГ, які використовуються таким сімейним ФГ, зобов'язані розраховувати мінімальне податкове зобов'язання (докладніше див. у «БАЛАНСІ», 2022, № 1, с. 20).

Хто зобов'язаний застосовувати РРО

з 1 січня 2022 року підприємці – єдинники **другої та третьої груп** повинні застосовувати РРО/ПРРО або розрахункові квитанції (далі – РК) за загальними правилами (п. 6 ст. 9 Закону від 06.07.1995 № 265/95-ВР, далі – Закон № 265).

А ось підприємці – єдинники **першої групи** як до 1 січня 2022 року, так і після цієї дати звільнені від застосування РРО/ПРРО та РК без будь-яких умов (п. 295.10 ПК, п. 6 ст. 9 Закону № 265).

Таблиця 3. Застосування РРО/ПРРО або РК підприємцями другої та третьої груп

№ п/п 1	Застосування РРО/ПРРО або РК 2	Пояснення 3
1	Коли застосовують РРО/ПРРО	При проведенні розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування і послуг, за винятком випадків, зазначених у рядках 2 та 3 цієї таблиці. Якщо підприємець не проводить розрахункові операції у зазначеній сфері, тоді й застосовувати РРО/ПРРО або РК йому не треба.

1	2	3
		Увага! Багато підприємців орієнтуються не на факт проведення саме розрахункової операції, а на форму розрахунків (готівкову чи безготівкову). І багато хто помилково вважає, що коли оплата зайшла на поточний рахунок, то і застосувати РРО/ПРРО або РК їм не потрібно. При цьому не враховують, що розрахункова операція – це приймання від покупців платіжних карток, платіжних чеків, жетонів тощо за місцем реалізації товарів (послуг). Докладніше див. у «БАЛАНСІ», 2021, № 37, с. 18; 2022, № 2, с. 6)
2	Коли не застосовують РРО/ПРРО або РК	Коли підприємець проводить розрахункові операції, але його діяльність потрапляє під пільги зі ст. 9 Закону № 265. Наприклад, підприємець надає послуги, за які клієнт розраховується за допомогою систем дистанційного обслуговування. Тоді він може скористатися пільгою з п. 14 ст. 9 Закону № 265. Докладніше про застосування цієї пільги див. у «БАЛАНСІ», 2022, № 2, с. 6)
3	Коли не застосовують РРО/ПРРО, але застосовують РК	Коли підприємець проводить розрахункові операції, але умови його діяльності відповідають вимогам постанови КМУ від 23.09.2000 № 1336 (ст. 10 Закону № 265). Цією ж постановою затверджено Перелік окремих форм та умов ведення діяльності, які дозволяють СГ при розрахунках із покупцями оформляти РК і вести КОРО, не застосовуючи РРО/ПРРО (далі – Постанова № 1336, Перелік № 1336). Увага! З 1 січня 2022 року до Постанови № 1336 і Переліку № 1336 унесено зміни постановою КМУ від 23.12.2021 № 1359. Головне нововведення, що стосується роздрібних торговців. Згідно з п. 1 Переліку № 1336 підприємці – платники ЄП, які здійснюють роздрібну торгівлю товарами (крім підакцизних) на території села, можуть застосовувати РК*. До внесення змін дозволялося торгувати продовольчими товарами (крім підакцизних) скрізь. Як видно, розширене коло товарів, але обмежена територія застосування РК для цього виду діяльності
* Ця пільга не застосовується за наявності хоча б однієї з таких умов: – така роздрібна торгівля здійснюється в торговельному об'єкті, де також іде торгівля підакцизними товарами; – такі підприємці здійснюють також і дистанційну торгівлю, у т. ч. через Інтернет; – сільськими радами і радами об'єднаної територіальної громади прийнято рішення про обов'язкове застосування на території села РРО/ПРРО для такої роздрібно торгівлі товарами. Крім того, граничний розмір річного доходу становить 167 розмірів МЗП, установлені законом на 1 січня податкового (звітного) року, на один пункт продажу товарів. У 2022 році – 1 085 500 грн.		

Підприємці, які здійснюють розрахункові операції при продажу товарів (наданні послуг) у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, зобов'язані вести облік товарних запасів у порядку, установленому законодавством, а також

здійснювати продаж тільки тих товарів (послуг), які відображені в такому обліку (п. 12 ст. 3 Закону № 265). Докладніше про товарний облік у підприємців див. у «БАЛАНСІ», 2021, № 37, с. 18; № 47, с. 16.

Таблиця 4. Ведення товарного обліку підприємцями – платниками ЄП

Група єдинників	Обов'язок ведення товарного обліку
1	2
Перша	Не ведуть товарний облік.
Друга	Виняток: зобов'язані вести товарний облік підприємці, які торгують технічно складними побутовими товарами (далі – ТСПТ), ліками, медичними та ювелірними виробами.
Третя: – не платники ПДВ	Зверніть увагу! На сайті ДПС (https://tax.gov.ua/media-tsentr/novini/546965.html) розміщено роз'яснення, у якому зазначено, що підприємці першої групи взагалі звільняються від ведення товарного обліку. Проте ми вважаємо, що при торгівлі, наприклад, ТСПТ підприємець першої групи все ж таки має вести товарний облік
– платники ПДВ	Ведуть товарний облік

Важлива новина! З 1 січня 2022 року максимальний розмір штрафу за порушення порядку ведення товарного обліку знизився і тепер дорівнює вартості не облікованих товарів (раніше – подвійної вартості не облікованого товару).